

UKÁŽKA 1

Epos o Gilgamešovi (úryvok)

„Spomeň si, Gilgameš, čo si v Uruku vyhlásil pred tvárou ľudu! Príčinu všetkého zla, čo je na svete, nechceš vykytovať? Nič nedaj na jeho slová, never Chumbabovi, nedaruj mu život!“

„Nedobre si hovoril o mne, Enkidu!“ skríkol Chumbaba. „Sluha obyčajný, nádenník za stravu, čo sa vláči za pánom, ako si sa opovážil hovoriť o mne takto?“ Nato zdvihol ruku, aby ho úderom zabil.

Gilgameš však schytil do ruky sekeru, z opasku vytasil meč a v obrane druhá zaťal Chumbabu do šije. Enkidu zaťal taktiež, pri treťom údere padol protivník na zem.

Keď sa Chumbaba zvalil, Enkidu mu v hneve nad urážlivou rečou odsekol hlavu. Potom ju spolu s Gilgamešom položili k nohám božského Enlili, ktorý je vládcom zeme, a hojnou obeťou vzdali vďaka bohom.

01

Určte, akým literárnym druhom je uvedená ukážka z Eposu o Gilgamešovi,

- a) lyrika
- b) epika
- c) dráma
- d) próza

02

Ktorý z uvedených znakov **nie je** charakteristikou žánru epos?

- a) Ide o rozsiahly epický veršovaný žáner, ktorý zachytáva najstaršie príbehy a piesne.
- b) Má hlavnú a vedľajšiu dejovú líniu s mnohými hrdinami, ktorí sú vykreslení idealizovaným typizovaním.
- c) Kompozícia eposu sa skladá z propozície, kde sa stručne predstaví dej, invokácie, tu sa vzývajú Múzy, a narácie – opisné časti s predstavením postáv.
- d) V epose do deja zasahujú bohovia, ktorí buď pomáhajú, alebo škodia jednotlivým hrdinom.

03

Ktorá z nasledujúcich možností o diele Epos o Gilgamešovi **nie je** pravdivá?

- a) Dielo má kompozíciu románu.
- b) Je to epická básnická skladba.
- c) Je písané klinovým písmom.
- d) Hlavná postava je sumerským kráľom.

04

Z ukážky vypíšte prvú repliku Chumbabu.

05

Do ktorého literárneho obdobia patrí ukážka?

- a) staroveká orientálna sumerská literatúra
- b) staroveká orientálna hebrejská literatúra
- c) staroveká antická grécka literatúra
- d) staroveká antická rímska literatúra

06

Napíšte, v akom meste podľa ukážky vládol Gilgameš.

07

Z prvého odseku ukážky vypíšte metonymiu.

08

Vypíšte z ukážky slovné spojenie, na základe ktorého vieme, že ide o polyteizmus.

09

Akými prívlastkami nazýva Chumbaba v ukážke Enkidua?

- a) nádenník za stravu, príčina všetkého zla
- b) nádenník za stravu, vládca zeme
- c) sluha obyčajný, príčina všetkého zla
- d) sluha obyčajný, nádenník za stravu

10

Ako nazýva Enkidu Chumbabu v prvom odseku ukážky?

- a) tvár ľudu
- b) príčina všetkého zla
- c) sluha obyčajný
- d) nádenník za stravu

11

Ktorá z uvedených postáv v ukážke má výlučne božský pôvod?

- a) Gilgameš
- b) Enkidu
- c) Chumbaba
- d) Enlili

12

Ktorá z nasledujúcich informácií sa podľa ukážky nezakladá na pravde?

- a) Gilgameš a Enkidu sa vybrali zabiť Chumbabu, pretože ho považovali za príčinu všetkého zla.
- b) Gilgameš schytil do ruky sekeru, z opasku vytasil meč a v obrane Enkidu začal Chumbabu do šije.
- c) Enkidu po Gilgamešovi začal do Chumbabu tiež a on pri treťom údere padol na zem.
- d) Enkidu a Gilgameš mŕtveho Chumbabu položili k trónu božského Enlili, ktorý je vládcom zeme.

13

Čo zapríčinilo v ukážke Enkiduov hnev voči Chumbabovi?

- a) Považoval ho za príčinu všetkého zla na zemi.
- b) Nazval ho sluhom obyčajným a nádenníkom za stravu.
- c) Zabil ho v sebaobrane, bránil seba i Gilgameša.
- d) Príkaz božského Enlili, ktorý ho k tomu vyzval.

14

Spomeň si, Gilgameš, čo si v Uruku vyhlásil pred tvárou ľudu!

- a) Aké interpunkčné znamienka sú použité v uvedenej vete?
- b) Vysvetlite ich použitie v tejto vete.

15

Enkidu začal taktiež, pri treťom údere padol protivník na zem.

Číslovku v uvedenej vete zapíš číslicou.

16

Z hľadiska zloženia charakterizujte vety v druhom odseku ukážky.

17

Gilgameš však schytil do ruky sekeru, z opasku vytasil meč a v obrane druhu začal Chumbabu do šije.

V koľkých hláskach v uvedenej vete dochádza k znelostnej asimilácii (spodobovaniu)?

5 – RIEŠENIE

01. b) epika
02. b) Má hlavnú a vedľajšiu dejovú líniu s mnohými hrdinami, ktorí sú vykreslení idealizovaným typizovaním.
03. a) Dielo má kompozíciu románu.
04. „Nedobre si hovoril o mne, Enkidu!“ skríkol Chumbaba.
05. a) staroveká orientálna sumerská literatúra
06. v meste Uruk / v Uruku
07. tvár ľudu
08. Hojnou obeťou vzdali vd'aku bohom.
09. d) sluha obyčajný, nádenník za stravu
10. c) sluha obyčajný
11. d) Enlili
12. d) Enkidu a Gilgameš mŕtveho Chumbabu položili k trónu božského Enlili, ktorý je vládcom zeme.
13. b) Nazval ho sluhom obyčajným a nádenníkom za stravu.
14. a) čiarka, výkričník
b) Čiarkou je v uvedenej vete oddelené oslovenie. Výkričník je použitý preto, lebo ide o rozkazovaciu vetu (sloveso v rozkazovacom spôsobe).
15. Enkidu zaťal taktiež, pri 3. údere padol protivník na zem.
16. „Nedobre si hovoril o mne, Enkidu!“ skríkol Chumbaba. (*jednoduché súvetie*) „Sluha obyčajný, nádenník za stravu, čo sa vláči za pánom, ako si sa opovážil hovoriť o mne takto?“ (*jednoduché súvetie*) Nato zdvihol ruku, aby ho úderom zabil. (*jednoduché súvetie*)
17. v jednej hláske – *Gilgameš však [fšak]schytil do ruky sekeru, z opasku vytasil meč a v obrane druhu zaťal Chumbabu do šije.*

POUŽITÉ ZDROJE:

LOMENČÍK, J.: Úspešná maturita: Slovenský jazyk a literatúra. Košice: TAKTIK 2019. 308 s. ISBN 978-80-8180-132-7